



NAMYSŁOWSKIE SPOTKANIA KRESOWE

4/2011

Namysłów, listopad 2011

"Mamo najdroższa! Bądź zdrowa!
Do braci idę w bój.
Twoje uczyły mnie słowa,
Nauczył przykład Twój".
Pisząc to, Jurek drżał cały,
Już w mieście walczy wróg.
Huczą armaty, grzmiały strzały,
Lecz Jurek nie zna trwóg...
Wymknął się z domu, biegł śmiało,
Gdzie bratni szereg stał,
Chwycił karabin w dłoń małą,
Wymierzył celny strzał!
Toczy się walka zacięta,
Obfity śmierci plon.
Biją się polskie OrleTA
Ze wszystkich Lwowa stron.

Bije się Jurek w szeregu,
Cmentarnych broni wzgórz.
Krew się czerwieni na śniegu,
Lecz cóż tam krew - ach, cóż?
Jurek za chwilę upada,
Lecz wnet podnosi się,
Pędzi, gdzie wrogów gromada,
Do swoich znów się rwie.
Rwie się, lecz pada na nowo...
- "Ach, Mamo, nie płacz, nie!"...
Niebios przeczysta Królowo!
Ty dalej prowadź mnie..."
Żywi walczyli do rana,
Do złotych słońca zórz -
Ale bez Jurka Bitschana,
Bo Jurek spoczął już...

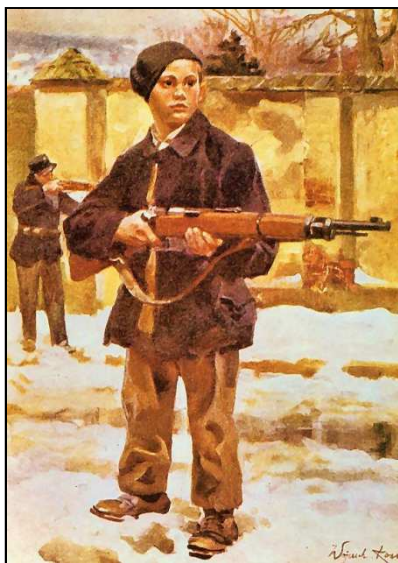
Ballada o Jurku Bitschanie.
słowa: Anna Fischer

LWOWSKI LISTOPAD

Listopad w historii Lwowa to wyjątkowy miesiąc. Bez listopada 1918 roku, bez wydarzeń, które rozegrały się wówczas w mieście i jego okolicach, inaczej patrzylibyśmy na historię naszego kraju, inaczej wyglądałyby granice naszego państwa, inaczej wreszcie patrzylibyśmy na szeregi naszych bohaterów narodowych.

1 listopada, tysiące polskich mieszkańców Lwowa jak co roku wybierających się na cmentarze powitała powiewająca na ratuszu sino-żółta ukraińska flaga. Korzystając z zamętu jaki powstał w końcowym okresie wojny światowej oraz po rozpadzie monarchii Habsburgów, wojska ukraińskie złożone z żołnierzy pochodzenia ukraińskiego a służących w austro-węgierskich jednostkach wojskowych, przy oficjalnym poparciu upadającej austriackiej władzy zajęły Lwów. Wojska ukraińskie wraz z przybyłymi oddziałami Legionu Ukraińskich Strzelców Siczowych liczyły około 2300 żołnierzy. W nocy wyprzedzając podobną akcją Polaków zajęli większość gmachów publicznych w mieście z Dworcem Kolejowym gmachem Poczty Głównej i Ratuszem. Po minięciu szoku jaki wywołało wśród polskich mieszkańców Lwowa zajęcie miasta przez Ukraińców, jeszcze 1 listopada przystąpiono do organizowania pierwszych spontanicznych jeszcze punktów oporu. Wkrótce powołano Naczelną Komendę Obrony Lwowa, nad którą dowództwo objął kpt. Czesław Mączyński.

Ze względu na fakt, że w mieście brakowało wyszkolonych żołnierzy przebywających jeszcze w wojsku lub obozach jenieckich, do walki w obronie miasta stanęli obok lwowskich batiarów, miejskich rzemieślników, lekarzy i nauczycieli - najmłodsi lwowianie, od studentów lwowskich uczelni po gimnazjalistów i uczniów lwowskich szkół. To oni przeszli do polskiej historii jako ci którzy uratowali Lwów - „Orlęta Lwowskie”. Jeszcze dzieci, walcząc w obronie swego miasta, stanęli naprzeciw dobrze wyszkolonych wojsk ukraińskich. Walczyli na pierwszej linii, na najbardziej niebezpiecznych odcinkach, ponosząc nieraz ciężkie straty. Płacili ogromną daninę krwi w obronie ukochanego Lwowa. Bronili budynku dworca, walczyli w obronie Cmentarza Łyczakowskiego, gdzie poległ w ostatnią noc przed wyzwoleniem miasta, jeden z najmłodszych obrońców Lwowa, 14 letni Jurek Bitschan „Orlęta” były się też w sławnym oddziale „Straceńców” późniejszego generała Romana Abrahama. Jeden z „Abrahamczyków”, czternastoletni Antos Pietrykiewicz, zmarły z odniesionych ran, do dziś jest najmłodszym kawalerem Krzyża Srebrnego Orderu Virtuti Militari nadanego mu pośmiertnie przez Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego.



**"Młody obrońca" i "Obrona Lwowa" - obrazy Wojciecha Kossaka.
Orlęta Lwowskie, obrona cmentarza Łyczakowskiego.**

Wreszcie historia jak gdyby doceniając wkład Orląt Lwowskich w walkę o kształt granic odradzającego się polskiego państwa sprawiła, iż przypadkowo wskazany poległy obrońca Lwowa, wybrany przez matkę jednego z poległych Orląt, przewieziony został do Warszawy, gdzie jego ciało złożono w grobie Nieznanego Żołnierza. Jeszcze do niedawna niewiele wiedziało, że oddając hołd nieznanemu polskiemu żołnierzowi, poległemu w obronie ojczyzny, kłania się Orłęciu Lwowskiemu poległemu w walce o polski Lwów.

Lwów ostatecznie odbito w nocy z 22 na 23 listopada 1918 roku po przybyciu do miasta odsieczy wojskowej wysłanej przez Naczelnego Wodza Józefa Piłsudskiego, a dowodzonej przez ppłk. Michała Karaszewicza-Tokarzewskiego. Na ratusz powróciła biało-czerwona, choć walki z Ukraińcami trwały jeszcze długie miesiące.



Namysłowanie na Cmentarzu Orłat

Dzisiaj niemyym świadkiem tamtych chwalebnych ale i tragicznych listopadowych dni, jest odbudowany, choć jeszcze nie do końca - Cmentarz Obrońców Lwowa, zwany potocznie „Cmentarzem Orłat Lwowskich”.

KALENDARZ KRESOWY – LISTOPAD

1 listopada 1918 roku, Ukraińskie wojska zajęły Lwów. Walki o przejęcie miasta Polacy prowadzili do 22 listopada.

1 listopada 1944 roku we Lwowie zmarł Andrzej Szeptycki (zwany przez Ukraińców *Kyr Andrej*, ur. 29 lipca 1865 w Przyłbicach k. Jaworowa) – przez ponad czterdzieści lat greckokatolicki arcybiskup metropolita lwowski i halicki.

2 listopada 1939 roku Rada Najwyższa ZSRR zatwierdziła przyłączenie „Zachodniej Ukrainy” do ZSRR.

3 listopada 1927 roku w Książkach koło Stanisławowa urodził się Zbigniew Cybulski (zm. 8 stycznia 1967 we Wrocławiu) – polski aktor teatralny i filmowy, uważany za jednego z najwybitniejszych i najpopularniejszych aktorów powojennej Polski. Jego największym osiągnięciem filmowym jest rola Maćka Chełmickiego w filmie *Popiół i diament* z 1958 roku, w reżyserii Andrzeja Wajdy. Zginął tragicznie pod kołami pociągu na terenie wrocławskiego dworca kolejowego.

5 listopada 1899 roku we Lwowie zmarł Franciszek Smolka (ur. 5 listopada 1810 w Kałuszu) – polski prawnik, działacz społeczny, prezydent parlamentu Austro-Węgier; twórca Kopca Unii Lubelskiej we Lwowie.

8 listopada 1937 roku w Stryju urodził się Jan Kociniak (zm. 20 kwietnia 2007 w Warszawie) - polski aktor teatralny i filmowy.

11 listopada 1942 roku Ukraińska Policja Pomocnicza dokonała zbrodni w Obórkach pow. Łuck. Była to pierwsza większa napaść na Polaków na Wołyniu w czasie II wojny światowej. Tego dnia grupa policjantów ukraińskiej policji pomocniczej pod dowództwem niemieckim otoczyła kolonię i wypędziła z domów 13 mężczyzn, bijąc ich kijami.

13 listopada tego samego roku policjanci ponownie pojawili się w Obórkach. Tym razem wyganiaли z domów wszystkich mieszkańców, których zapędzili do stodoły należącej do rodziny Trusiewiczów. Wszystkie ofiary zmuszano do położenia się na ziemi i zabijano strzałem w tył głowy. Wśród zabitych były kobiety i dzieci. Zginęło 32 Polaków, 1 Ukrainka oraz 1 Żydówka. Po dokonaniu zbrodni policjanci obrabowali puste domy, po czym wywieźli zdobycze, pozostawiając w pustej wsi straż. W jej ręce wpadło jeszcze 5 Polek, które w momencie napaści przebywały w Cumanii, odwiedzając aresztowanych 11 listopada mężczyzn. Również one zostały 14 listopada zamordowane. Następnie cała kolonia została spalona.

14 listopada 1878 roku we Lwowie, urodził się Leopold Staff (zm. 31 maja 1957 w Skarżysku-Kamiennej) – polski poeta, tłumacz i eseista. Jeden z najwybitniejszych twórców literatury XX wieku

16 listopada 1922 roku w Mikulińcach koło Tarnopola urodził się Janusz „Kuba” Morgenstern (zm. 6 września 2011 w Warszawie) – polski reżyser i producent filmowy. Wyreżyserował min seriale „Kolumbowie”, „Stawka większa niż życie” i „Polskie drogi”

17 listopada 1942 roku w Stanisławowie urodziła się Anna Seniuk – polska aktorka teatralna i filmowa, profesor Akademii Teatralnej w Warszawie. Znana min z serialu „Czterdziestolatek”

19 listopada 1942 roku w Drohobyczu został zastrzelony przez oficera niemieckiego Karla Günthera Bruno Schulz (ur. 12 lipca 1892) – polski prozaik, grafik, malarz, rysownik i krytyk literacki pochodzenia żydowskiego.

22 listopada 1922 roku Lwów został odznaczony przez Marszałka Józefa Piłsudskiego Orderem „Virtuti Militari”

22 listopada 1988 roku w Londynie zmarł Stanisław Ostrowski (ur. 29 października 1892 we Lwowie) – ostatni polski prezydent Lwowa i trzeci Prezydent RP na uchodźstwie.

24 listopada 1932 roku we Lwowie urodził się Andrzej Kurylewicz (zm. 12 kwietnia 2007 r. w Konstancinie-Jeziornie), polski muzyk, kompozytor, pianista, trębacz, puzonista i dyrygent. Auto muzyki do filmu „Polskie drogi”

27 listopada 1999 roku we Lwowie zmarł Henryk Mosing - *Ojciec Paweł* (ur. 27 stycznia 1910) - polski lekarz, epidemiolog, bliski współpracownik prof. Rudolfa Weigla w badaniach nad szczepionką przeciwtyfusową, nie opuścił Lwowa aż do śmierci, potajemnie wyświęcony na kapłana przez kardynała Stefana Wyszyńskiego

28 listopada 1942 roku w Mizoczku na Wołyniu urodził się Jonasz Kofta (zm. 19 kwietnia 1988 w Warszawie) – polski poeta, dramaturg, satyryk i piosenkarz. Był autorem tekstów do piosenek *Wakacje z blondynką*, *Radość o poranku*, *Śpiewać każdy może*, *Pamiętajcie o ogrodach*, *Autobusy zapłakane deszczem* czy *Kwiat jednej nocy*